

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. IV. Dolor sacramentalis Absolutionem noa sequatur. Confessionem non necessariò præcedit tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

reconciliationis (quamvis non eodem modo; nam Baptismus per modum regenerationis, Pœnitentiæ verò per modum Absolutionis, qui sunt modi valde distincti) & tamen ad valorem Baptismi non requiritur dolor. Unde ergo probatur necessitas alicujus doloris ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ?

90.
Necessita-
tem doloris
probat Di-
citi ex
praxi Ecce-
lesiæ.

Respondet Dicastillo disp. 6. n. 153. non solum ex communi sensu Doctorem sed ex ipsa quoque praxi totius Ecclesiæ. Si enim Confessio sine dolore facta, esset valida, & simul cum Absolutione sufficiens ad constituendam essentiam Sacramenti, licet non contulisset effectum ob defectum dispositionis; non esset obligatio eam iterum repetendi, cum jam illa peccata fuissent valide subiecta Clavibus in Confessione valida, atque ated solum oporteret postea obicem auferre, ut cum effectu remitterentur. Consequens autem hoc, est contra praxim totius Ecclesiæ; quamvis enim sit in questione positum, an sit Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe defectu sufficientis doloris, qui ad gratiam sufficienter disponeret; in confesso tamen est apud omnes, repetendam esse tanquam invalidam eam Confessionem, quæ saltem scienter facta fuisset sine ullo profus dolore, & eam esse sacrilegam. Hæc ille.

objectio.

Contra; Doctores, est pauci, qui admittunt Sacramentum validum sine ullo profus dolore, consequenter facile admitterent, aut saltem admittere possent, Confessionem sic factam non esse repetendam; idque eadem ratione, quæ alii admittunt non esse repetendam Confessionem validam & informem defectu doloris supernaturalis. Quod autem ordinariè repetatur, sit ex ignorantia illius opinionis, aut ex eo, quod sit contraria communi sensui Doctorem, à quo in re tanti momenti non est facile recedendum.

91.
Necessaria
est Contri-
tio etiam ad
valorem Sa-
cramenti.

Dico itaque, Contritionem planè necessariam esse, non tantum ad effectum hujus Sacramenti, sed etiam ad valorem, Deo ita volente, & suam voluntatem significante per Concilium Trident. sess. 14. c. 3. & Florentinum in Decreto Eugenii.

Quæro autem ulterius, an dolor ille seu Contritio, quatenus est materia, aut quasi materia Sacramenti Pœnitentiæ præcedere debeat Absolutionem, & Confessionem; an verò sufficiat quod sequatur? Responso erit

CONCLUSIO IV.

Dolor sacramentalis Absolutionem non sequatur. Confessionem non necessariò præcedit tempore.

Prima pars est communis, & à posteriori sufficienter probatur ex praxi fidelium, Confessiones aliter factas repentium; quod haud dubiè faciunt, quia existimant hujusmodi Confessiones fuisse invalidas, Confirmatur ex praxi Confessoriorum, qui semper ante Absolutionem sunt solliciti de dolore pœnitentiæ; nullus autem curat de dolore post Absolutionem. Supponunt ergo omnes, elici debere Contritionem ad minus ante Absolutionem.

Ratio à priori voluntas Christi, quæ nobis ex illa praxi, & communi consensu Doctorem innotebit. Congruentia est; quia sententia reconciliativa supponit accusationem non simpliciter, sed dolorificam, ut patet ex dictis concl. præcedenti; atqui Absolutio est talis sententia; ergo &c.

Et licet in foro externo subinde absolvatur, tamen constat non ad esse dolorem, ut patet in censuris, à quibus censuratus potest absolvi ante emendationem, ob alias prudentes considerationes; equidem rarissime: in foro autem Sacramentali nunquam, volente Deo, qui omnia quæcumque voluit fecit.

Et ratio aliqua disparitatis est; quod Absolutio Sacramentalis pro fine primario habet internam remissionem peccatorum per infusionem gratiæ sanctificantis, unde homo ex injusto fit justus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem vitæ æternæ. Planè autem conveniens fuit, non admittere quemquam ad hæreditatem vitæ æternæ, & amicitiam divinam, cui non priùs displiceret peccatum, per quod ex amico factus fuerat inimicus, & heres secundum timorem damnationis æternæ; quamquam absolute aliter potuisset fieri, ut dixi concl. præcedenti. Vel ergo nullus dolor requiritur, vel requiritur dolor præcedens Absolutionem; cum & hoc ipsum appareat in iudiciis humanis, in quibus nemo absolvitur sine dolore prævio, cum obligatione doloris subsequenti.

Ex jam dictis facile colligitur diversitas inter Contritionem & Satisfactionem, quare potius (cum utraque sit pars materialis, quæ communiter solet præcedere partem formalem) Contritio debeat præcedere, quam Satisfactio; quia videlicet Satisfactio non est necessaria ad remissionem peccatorum, quæ

que principaliter significatur per Absolutionem. Unde non est etiam pars essentialis, aut quali, sed tantum integralis.

Confirmatur ex iudiciis humanis, in quibus satisfactio partis sapissimè sequitur sententiam iudicis, non sic accusatio dolorosa. Alioquin sufficit ad hanc veritatem communis usus & praxis totius Ecclesie, tam ipso- rum penitentium, quam Confessariorum. Quamvis enim Confessarii communiter imponant Satisfactionem ante Absolutionem; attamen si oblit fuerint, indubiè post Absolutionem imponerent; & penitentes ordinariè post Absolutionem implent Satisfactionem, etiam impositam ante Absolutionem.

Neque dixeris, in aliis Sacramentis, v. g. Baptismo, forma potest præcedere materiam, v. g. ablutionem; ergo etiam in hoc Sacramento; nam disparitas est, quòd Sacramentum Penitentie sit institutum per modum iudicii. Cæterò quid dici posset & deberet, etiam Confessionem, quæ est pars materialis, posse sequi Absolutionem, quod nullus unquam cogitavit; & expressè contradicit Trident. sess. 14. c. 5. ibi: *Constat Sacerdotes iudicium hoc incognitâ causâ exercere non potuisse.*

Aliam disparitatem insinuavimus concl. præcedenti, videlicet, Contritionem non esse materiam intrinsecam & essentialem Sacramento Penitentie, quemadmodum ablutio Sacramenti Baptismi, sed tantum conditionem aliquam sine qua non, sive aliquid essentialiter prærequisitum, ut forma sacramentaliter significet; quid ergo mirum, si necessariò formam debeat præcedere? Est enim instar cuiusdam dispositionis preparantis subiectum, ut sit capax Absolutionis. Neque enim Christus instituit hoc Sacramentum, & dedit potestatem absolvendi quoscumque sive dispositos, sive indispositos, sed debitè dispositos; ad illam autem dispositionem requiritur Confessio dolorosa,

Igitur ultima & prima ratio, voluntas Christi; ut proinde quod in materia fidei verissimè doctissimè quæ dixit S. Chrysostomus in 2. Thell. 2. *Traditio est, nihil quaras amplius, in hac materia dicere mihi liceat, Voluntas Christi est, nihil quaras amplius quia nihil invenies, quod ex omni parte satisfaciatur curioso lectori, & studioso indagatori.*

Sed nunquid voluntas Christi fuit, quòd dolor tempore præcederet Confessionem? Affirmat Regius disp. 4. dub. 6. n. 45. negat Lugo disp. 14. sect. 2. n. 13. citans Suarium disp. 20. sect. 4. n. 31. & alios, qui existimant, ne quidem debere concurrere cum illa; sed omnino sufficere, si tempore antecedit Absolutionem, quæ est secunda pars Conclusionis.

Et probatur, ut prior, ex communi praxi tum penitentium, tum Confessariorum; illi enim putant se satisfacisse, si absolutâ Confessione excitent in se dolorem de peccatis confessis, etiam merè internum; hi autem solliciti sunt, ut moveant penitentes post Confessionem ad dolorem; neque obligant eos post dolorem tunc conceptum ad repetendam Confessionem ne quidem sub compendio, dicendo (ut vult Regius supra) se dolere de peccatis jam narratis, & cupere ab iis absolvi. Ita Lugo supra n. 14.

enim putant se satisfacisse, si absolutâ Confessione excitent in se dolorem de peccatis confessis, etiam merè internum; hi autem solliciti sunt, ut moveant penitentes post Confessionem ad dolorem; neque obligant eos post dolorem tunc conceptum ad repetendam Confessionem ne quidem sub compendio, dicendo (ut vult Regius supra) se dolere de peccatis jam narratis, & cupere ab iis absolvi. Ita Lugo supra n. 14.

Sed quidquid sit de his verbis; *Cupio ab iis absolvi*, haud dubiè Confessarii excitant penitentes, non tantum ad internum dolorem, sed etiam ad exhibendum signum ejusdem Contritionis; ut rectè notavit Suarez supra, probans suam opinionem; quia, inquit, juxta communem ulum fidelium, tam penitentium, quam Confessariorum, post absolutam Confessionem peccatorum omnium, solent excitari ad generalem contritionem peccatorum eorundem, & ad exhibenda signa ejusdem Contritionis seu doloris.

Quæris quid Suarez intelligat per ista signa? Respondet Arriaga disp. 37. n. 4. Ad argumentum oppositum ait (Suarez) ipsum penitentem expectare Absolutionem post dicta peccata, esse ostendere dolorem De mente ergo Suarii non potest esse dubium. Hec ille, contra Layman lib. 5. cap. 4. ubi vult probare, Suarium verbotenus esse contra illam sententiam. Refero verba Suarii, ut quisque judicet de ejus mente.

Verbis itaque mox allegatis continuò atterrit: Idque censetur ex hac parte sufficiens, ut ritè & rectè detur Absolutio, sive dolor antea præcesserit, sive non. Dico ergo, hoc etiam satis esse ad veritatem Sacramenti. Ratio est; quia licet tota prior narratio peccatorum, quatenus tempore antecessit Contritionem, nondum habuerit completam rationem accusationis, ut ratio prius facta convincit; tamen quatenus postea informatur per consequentem Contritionem, & ut sic informatam subicitur Clavibus ab ipsomet penitente, postulante vel expectante Absolutionem, sufficienter consummatur in ratione accusationis sacramentalis; hoc ergo satis est ad veritatem Sacramenti. Hucusque Suarius. Ad eoque de mente ipsius potest esse dubium. Pro quo

Notandum duplex argumentum pro sententia Regii. Primum est, Confessio sacramentalis non est nuda narratio peccatorum, sed vera accusatio, id est, explicatio peccatorum, procedens ex odio seu detestatione eorum, in ordine ad obtinendam Absolutionem, atqui Confessio tempore antecedit Contritionem, non est vera accusatio; ergo &c.

Secundum argumentum: Dolor sacramentalis, utpote pars materialis, debet esse sensibilis; atqui dolor subsequens Confessionem non

praxi penitentium, & Confessariorum.

97. Confessarii solent excitare penitentes ad exhibenda signa doloris post Confessionem Suarii.

Quæ sine illa signat Arriaga.

Layman.

Suarius.

98. Primum argumentum pro sententia Regii.

Secundum.

IV. solutio. Confessio. præcedit. posteriori. fidelium. in quibus. hujusmodi. confirmatur. ante Absolutionem. penitentium. elici debet. Absolutio. quæ nobis. su Ducto. ut sententiam non. solutio est. absolvatur. dolorem. ut. ut. in. volente. ut. ad Absolutionem. habet. infer. homo ex. ut sit. anem. inquam. div. atum, per. s, & hæ. eterne; fieri, ut. illus dolor. cedens Ab. areat in. absolvitur. ne doloris. veritas in. o, quare. materialis. e partem. præcedere. Satisfactio. catorum, que

non est sensibilis, ergo &c. Probatur Minor; quia dolor debet reddi sensibilis per Confessionem; porro Confessio non potest reddere dolorem sensibilem, ex quo nullo modo tanquam effectus procedit.

Adde tertium argumentum Bonæ Spei disp. 5. n. 13. & 14. Contritio Absolutionem sacramentalem præcedere debet, eò quòd hæc sit per modum iudicii reconciliativi ..... ergo similiter Contritio Confessionem sacramentalem præcedere debet, eò quòd hæc sit per modum accusationis reconciliativæ, ut à pari sequitur ..... Confirmatur; quia si Confessio sit sufficienter reconciliativa ratione doloris statim subsequenti: Absolutio erit similiter sufficienter reconciliativa ratione doloris statim subsequenti; sed consequens est falsum, ut omnes fatentur, ne alioquin absolvetur & Deo reconcilietur reus actu impenitens; ergo & illud unde sequitur. Quid autem ad hæc respondeant Adversarii nostri nondum vidi. Hec ille.

Tertium argumentum Bonæ Spei.

99. Respondetur ad 3. argum. quædam.

Sed, pace tuâ Bonæ Spei, quis quæso Adversarius tuus? An fortè Cardinalis Lego? Aut ipse fundat suam sententiam in praxi recepta Confessariorum, quam tu admittis, ut patet ex n. 16. ubi sic scribis: Respondeo, Confessarium talem Confessionem, sine dolore factam, iteratò non imponere; quia adhuc virtualiter perseverat, dum dolor elicitur, & hanc putat sufficere; quidquid sit de ipsa, quatenus omnem dolorem præcessit: undè manifestum est ex nostra resolutione nil contra praxim sequi. Hec tu. Quis ergo tuus Adversarius? Nondum aliquem vidi.

Vis autem videre, quid possit responderi ad tuum argumentum? Negatur Consequentia; disparitas, quia Absolutio sacramentalis ipsa est actualis reconciliatio cum Deo. Nunquid etiam Confessio sacramentalis? Clarum est quòd non; sed dicitur reconciliativa, quia prærequiritur ad reconciliationem; ergo sufficit quòd tunc sit dolorosa, quando profertur Absolutio; ergo à pari hic nihil sequitur.

Ex quo patet responsio ad Confirmationem; nam etsi Confessio foret sufficienter reconciliativa ratione doloris statim subsequenti; haud equidem propterea absolveretur aut Deo reconciliaretur reus actu impenitens, cum Confessio, ut jam dixi, non sit ipsa reconciliatio; sed aliquid præviè requisitum ad reconciliationem. Absolutio autem cum ipsa sit reconciliatio, seu signum externum reconcilians hoc ipso quo est; patet, quia reconciliaretur Deo reus actu impenitens, nisi dolor saltem concomitaretur. Atque hæc de tertio argumento.

100. Responsio ad 1. argumentum ex Suario.

Ad primum patet responsio ex verbis Suarez supra allegatis: Licet tota prior narratio &c. Nec video quid replicari possit, quando expressè pœnitens postulat Absolutionem à

peccatis confessis, dicens, *Doleo & capio absolvi*. Et illa est ipsissima doctrina Regii, qui non postulat veratam explicationem singularum peccatorum, sed per viam compenitenti, hinc verbis: *Doleo de peccatis narratis, & capio ad hæc absolvi*. Quod videtur Suarez nihil mutare dicens: Et ut sic informata, subjicitur Clavibus ab ipsomet pœnitente, postulante vel (id est, &c.) expectante Absolutionem. Quomodo enim potest subjicere peccata sua Clavibus, & postulare Absolutionem, nisi istis aut similibus verbis, vel signis æquipollentibus?

Atque indubiè hic modus confitendi in illis circumstantiis maxime est considerandus, & planè sufficiens; cum per istum præcedens narratio fiat vera accusatio; & dolor internus fiat externus & sensibilis, ut clarum est.

Sed quid si pœnitens, statim post dolorem internum elicitum, privetur usu rationis, nomquid valebit ejus Absolutio? Exillimo quòd Suario de hoc casu non egerit. Interim non videtur valor hujusmodi Absolutionis omnino improbabilis.

Et respondeo ad primum argumentum, vera accusatio debet procedere ex perfecto & absoluto odio delicti, nego; ex aliquo odio & desiderio correctionis, concedo. Sed hoc odium in casu nostro invenitur, quando videlicet, quis seriò, & non omnino fictè confitetur, id est, cum animo obtinendi Absolutionem, per consequens cum animo postmodum elicendi Contritionem.

Ad secundum argumentum dico in primis, ad veritatem hujus Sacramenti sufficere sensibilitatem Absolutionis; cum sola Absolutio, juxta principia Scoti, sit tota essentia Sacramenti. Secundò; Confessio in ordine ad Absolutionem, significat desiderium efficacis veniam obtinendi; ergo significat quòd confitens vel antè doluerit, vel postea dolebit; cum hic dolor sit omnino necessarius ad veniam obtinendam.

Itaque dolor subsequens, sensibilis sit per Confessionem præcedentem, quæ illum significabat, vel ut præsentem, vel ut præteritum, vel ut futurum. Simili modo quo Satisfactio merè interna, subsequens Absolutionem, redditur sensibilis per impositionem Sacerdotis, & acceptationem pœnitentis; non enim est minor obligatio habendi dolorem, quàm implendi Satisfactionem.

Si inferas, ergo pœnitens qui non cogitabat de dolore, quando confitebatur, fuit mendaciter. Resp. neg. Conf. ad mendacium quippe propriè dictum requiritur, quòd ponatur signum aliquod per modum locutionis, significans objectum, quod re ipsa loquens non credit esse verum; jam autem Confessio non est locutio, quæ pœnitens dicit: *Ego doleo*, vel, *Ego dolebo*; sed, *Ego peccavi*; quamquam alioquin sit signum doloris propter connexionem,

nem, quam habet dolor cum valido Sacramento, quod confitens significat se velle suscipere; quæ utique voluntas validi Sacramenti, si non explicita, saltem est implicita voluntas Contritionis; necessariæ ad valorem Sacramenti.

Negamus itaque dolorem non posse significari per Confessionem, nisi ut causa per suum effectum. Neque enim debet Confessio esse dolorosa per dolorem influentem, utpote qui satis diu antea potuit fuisse elicitus; sed per concomitantem, prævium, aut subsequentem, dummodo aliquo modo ad eam referatur, ac morale cum eo habeat connexionem; ut edictio Conclusionis sequenti, his tamen prænotatis.

Primò, quòd in praxi valde sit periculosum, distingere dolorem ad finem Confessionis; facile enim potest vel oblitio, vel distractio aliqua accidere, ob quam negligetur ille dolor, & fiat irritum Sacramentum. Potest item contingere, ut Sacerdos, etiam distractus & oblitus hortandi hominem ad eum dolorem, aut fortè nequidem dans tempus pro illo, proferat statim verba Absolutionis; id quod maximè evenire potest, quando est magnus concursus pœnitentium, & Confessarii volunt se citò expedire. Unde omnino suadendum est, semper dolorem præmittere, quidquid sit de valore Confessionis, quando tantùm sequitur. Ita Arriaga supra n. 7.

Secundò, in praxi est valde periculosum, distingere dolorem usque ad finem Absolutionis. Nam est realis concomitantia sufficeret ad valorem Sacramenti (ut existimat Petrus Marchantius tom. 1. Tribun. tract. 4. tit. 2. q. 8. concl. 2. quæ talis est: Omnis dolor & Contritio sive Atritio, excitata usque ad ultimum instans pronuntiationis verborum, Absolvo te; est sufficiens ad elevandam Confessionem, prius Confessario in hoc tribunali æqualiter factam; ut fiat sacramentalis, & ut pœnitens effectum Sacramenti consequatur) equidem cum non sit morale pœnitenti eam agnoscere; cum enim attendit ad tempus, quo verba proferuntur, impeditur valde à dolore, qui requirit & attentionem & conatum magnum, facile præcederet Absolutio, fieretque irritum Sacramentum.

Potèr concomitantiam illam sufficere probat Marchantius supra; quia ista Contritio sive dolor moraliter retrahitur ad Confessionem jam factam; & illam quasi repetit, & reproducit, ita ut virtualiter in genere causæ moralis illam præsentem faciat.

Sed contra; accusatio quæ talis (inquit Arriaga supra) debet omnino præcedere sententiam; jam autem dixi, Confessionem constitui in ratione accusationis per eum dolorem; debet etiam ea dispositio movere Iudicem ad dandam Absolutionem; ergo debet esse prior.

Hæc ille. Confirmatur ex judiciis humanis, in quibus accusatio semper tempore præcedit sententiam; non solum perfectam, sed etiam inchoatam.

Accedat argumentum Bonæ Spei. Cùm (dolor) sit pars materiæ, ad quam Absolutio se habet per modum formæ, sitque de ratione causæ materialis, ut talis, formam suam præcedere, id in praxi tutum non puto, quia quod formam concomitatur, non habet rationem causæ materialis illius, ut patet in visione, quæ cum displicentia homicidium committi video; quæ hujus malitiæ non informatur, ut omnes fatentur; unde Absolutio illam ut materiam non informaret, nec proinde esset reconciliativa, ut patet; ergo &c. Hucusque Bonæ Spei disp. 5. n. 16.

Sed nunquid, interrogat quispiam, hoc argumentum apodicticum aut palmare? Non puto. Nam in primis quæro; ob forma Baptismi ablutioem concomitantem informaret ut materiam? Omnes fatentur formam Baptismi informare ablutioem etiam subsequentem.

Deinde: visio, quæ cum complacentia homicidium committi video, informatur hujus malitiæ? Si non; ut quid apponitur illa particula: Cum displicentia? Si informatur, aut saltem ipsa complacentia informatur, nunquid & hæc concomitatur homicidium, quod committi video? Non est dubium. Quid ergo illa visio ad propositum? Neque enim excusatur à malitia homicidii, quia concomitans; sed, quia cum displicentia.

Interim existimo, ad minus dubium esse valorem Absolutionis, quam non præcedit, sed tantùm concomitatur dolor, & ideo in praxi omnino dissuadendam dilationem doloris usque ad finem Absolutionis.

Nunc videamus, an sit necessaria aliqua relatio doloris ad confessionem, & moralis saltem connexio cum illa, ad hoc ut Sacramentum valeat. Hæc est communis sententia:

CONCLUSIO V.

Necessè est ut dolor sacramentalis aliquo modo referatur ad Confessionem, ac moralem cum ea habeat connexionem.

Svarez disp. 20. sect. 4. n. 29. tres, vel (ut Sallii placet) duos assignat modos hujus relationis. Quoties, inquit, quis peccata recogitat, & de iis dolet, ut ea confiteatur; vel quoties quis præbet signum sui doloris in ordine ad Confessionem faciendam, seu

R r r Absolu-

Item Bonæ Spei.

107. Rejicitur argumentum Bonæ Spei.

108. Diversi modi, quibus dolor potest referri ad Confessionem ex Suarezio.